

HISTORIE LÉČBY BOLESTI

Prim. MUDr. Marek Hakl, Ph.D.

Co to vlastně bolest je?

Všichni jsme se s ní setkali, známe ji, a přesto vytvořit definici bolesti není tak snadné, jak by se na první pohled zdálo. Je zajímavé, že ve většině světových jazyků existuje pro bolest jed jeden výraz, který v sobě musí obsáhnout celou škálu pocitů od bolesti čistě **psychické**, až po bolest pouze **fyzickou**.

WHO i IASP se nakonec shodli na tom, že bolest je: „ **nepříjemný sensorický nebo emoční zážitek spojený s akutním nebo potencionálním poškozením tkáně, nebo je popisován výrazy takového poškození**“.

Mně osobně připadá tato definice poněkud kostrbatá, a podstatně se mi líbí to, co o bolesti řekla žena **Margo Mc. Caffery** „ **bolest je to, co pacient cítí, když říká, že ho to bolí**“.

Historie tišení bolesti sahá daleko před vznik křesťanství, kdy schopnost tišení bolesti byla považována za božský dar, který byl vložen do rukou lékařů, jak říká **Hippokratův citát** „ **sedare dolore divinum est**“.

Je všeobecně známa tisíciletá tradice **akupunktury** ve starověké Číně, existují záznamy o používání zejména rostlinných extraktů pro tlumení bolesti, zejména opia, výtažků z durmanu, či alkoholových nápojů z kaktusových šťáv, tedy jakýsi předchůdce tequily, nebo prosté ochlazování končetin ve sněhu před amputací.

K výraznému posunu dochází na podzim **1846**, kdy v Bostonu provedl **dr. Morton** před obecnstvem **bezbolestnou extrakci zubu v éterové anestezii**. Následně se objevují další anestetika jako **rajský plyn, chloroform** nebo **prokain**.

Počátkem minulého století je situace taková, že zatímco lidstvo dokáže víceméně se vypořádat s bolestí peroperační, tlumení traumatické a zejména chronické bolesti je v plenkách.

Ke změně dochází až počátkem šedesátých let minulého století zásluhou tří pánů. Roku **1965** přichází **Melzack a Wall** s **hradlovou teorií bolesti** a objevují základní mechanismy patofyziologie bolesti. Roku **1961** americký anesteziolog **John Bonica** zakládá ve městě Tacoma ve státě Washington **ambulantní pracoviště zabývající se tlumením bolesti**. Krutou hrou osudu se sám **Bonica** na sklonku svého života přesvědčuje o deptajícím účinku chronické bolesti, kdy se o berlích později na kolečkovém křesle pohybuje po světových kongresech.

Od konce 60. let minulého století je jasné, že bolest není jen jedním z mnoha symptomů různých onemocnění, ale je samostatnou nemocí se složitými psychosociálními faktory vzniku.

V roce **1973** vzniká **IASP – International Association for the Study of Pain**, která v současné době sdružuje více než 5000 odborníků celého světa.

V roce **1990** vzniká i u nás samostatná **odborná společnost pro studium a léčbu bolesti**.

Od této doby dochází k postupnému rozvoji léčby bolesti v české republice.

V současné době je k dispozici více než 100 pracovišť léčby bolesti, které jsou vedeny **atestovaným algeziologem**, tedy člověkem, který obhájil svoji teoretickou i praktickou znalost v oblasti léčby bolesti před zkušební komisí.

Svoji strukturou, charakterem vzdělávání a dostupností pracovišť léčby bolesti patří Česká republika na světovou špičku.